

Asia: VN/24815/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne soveltamisalaa ja määritelmiä koskevista ehdotuksista (lain 1 luku)

Eetti (Eettisen kaupan puolesta ry) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta.

Eetti näkee erittäin merkittävänä, että Euroopan unioniin saadaan laki ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta. On kuitenkin huolestuttavaa, miten kapea nykyinen soveltamisala on, sillä se heikentää merkittävästi sääntelyn vaikuttavuutta. Tästä syystä on erityinen tarve varmistaa, että määritelmät ja soveltamisala tulkitaan asianmukaisesti ja kattavasti.

Huomiot soveltamisalasta ja määritelmistä:

- Soveltamisalan määritelmässä tulee viitata yrityksen sijaan konserniin, sillä sääntelyä sovelletaan myös konsernitilanteissa.
- Työntekijämäärän laskemisen määritelmässä on virhe: Lain piiriin tulee myös konsernit, eikä vain yksittäiset yritykset.
- Nykyinen työntekijämäärän laskemisen muotoilu "työntekijämäärään lasketaan yritykseen työsuhteessa olevat työntekijät ja vuokratyöntekijät" on virheellinen, sillä lain piirissä on myös konsernit yksittäisten yritysten lisäksi. Kohta tulee muuttaa muotoon "työntekijämäärään lasketaan

työsuhteessa olevat työntekijät ja vuokratyöntekijät”. Tämän lisäksi lähetetyt työntekijät tulee laskea kuulumaan vastaanottavan yrityksen työntekijöiksi.

- YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistus (UNDRIP) tulee lisätä yritysvastuulain soveltamisalaan kansallisena laajenuksena.

- Määritelmien tulee olla yhdenmukaisia EU:n kestävyysraportointisääntelyn kanssa (esimerkiksi vaikutusten vakavuuden arviointiin tulee sisällyttää myös mittakaava).

Lausuntonne huolellisuusveloitteen sisältöä koskevista ehdotuksista (lain 2 luku)

- Riskitekijöihin liittyen nykyisessä muotoilussa mainitaan “..riskeihin kuuluisi myös kyseisen haitallisen vaikutuksen tyyppiin liittyvä paikallinen lain valvonnan taso.” Tämä viittaa vain lain valvonnan tasoon, eikä itse lakiin. Muotoilu tulisi muuttaa muotoon: “...paikallisen lain ja sen valvonnan taso.”

- Direktiiviin tulee lisätä aiemmin poistetut veloitteet laatia ja toimeenpanna ilmastosiirtymäsuunnitelmat.

Lausuntonne yritykselle tehtäviä valituksia ja ilmoituksia koskevista ehdotuksista (lain 3 luku)

- Valituksen tai ilmoituksen tehneen luonnollisen henkilön henkilöllisyys on pidettävä luottamuksellisena ilman erillistä pyyntöä. Aito anonymiteetti on tärkeää, sillä ilmoittaja voi olla hyvin heikossa asemassa yritykseen nähden.

Lausuntonne valvontaa ja seuraamuksia koskevista ehdotuksista (lain 4 luku)

- Viranomaisella tulee olla mahdollisuus määrätä huomautusta merkittävämpi seuraamus (kuten rikkomusmaksu) tilanteessa, jossa viranomainen on antanut vähäistä rikkomuksista toistuvia huomautuksia ilman, että yritys on ryhtynyt tarvittaviin toimiin.

Lausuntonne vahingonkorvausta koskevista ehdotuksista (lain 5 luku)

-

Lausuntonne muista ehdotuksista (erinäiset säännökset, liitelait)

-

Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksella olevan ja onko ehdotuksella muita kuin luonnoksessa tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

-

Lausuntonne ehdotuksen säätämistä koskevista perusteluista

-

Muut huomionne ehdotuksesta

Kansallisille viranomaisille on taattava riittävät resurssit yritysvastuulain puolueettomaan valvontaan.

Mikkilä Emma
Eettisen kaupan puolesta ry

Nurmi Anniina
Eettisen kaupan puolesta ry